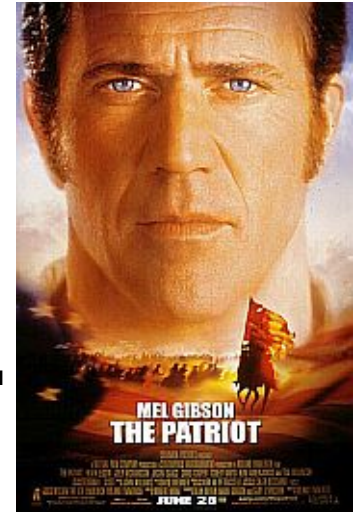

The Patriot

Hvad fatter gør er altid det rigtige

Af Jes Nysten

Filmen "The Patriot" blev én af sommerens store publikumssucceser. Det var også en på mange måder overvældende oplevelse at se den på Imperials store lærred. Flot pakket ind og med en imponerende dynamik fik vi endnu engang gennemspillet historien om manden, faderen, helten, der ufrivilligt, men påtvunget af omstændighederne, må gøre det, der skal gøres: redde nationen, familien og sin egen værdighed. Intet mindre!

Men bag den imponerende indpakning drejer filmen sig om det alt for kendte tema: den "retfærdige" hævn og den "retfærdige" blodsudgydelse. Det er et gammelt tema i amerikansk film, navnlig i cowboy- og politifilm. Det, der ofte sætter handlingen i gang, er, at heltens ven, kone eller barn bliver involveret i den "sag", han er optaget af, ja i visse film ligefrem bliver dræbt. Derved ændres hans adfærd fra en loyldig ordenshåndhæver, der holder hovedet koldt for at opklare en kompliceret sag, til en desperat mand, der med alle midler skal have hævn.

Det interessante er imidlertid, at denne udvikling oftest opleves af os tilskuere som noget positivt: manden har "et hjerte, der banker"; han vil ikke finde sig i denne uretfærdighed, og loven er som regel alt for "blødsøden" over for verdens virkelige skurke. At vi kan opleve den i grunden primitive hævn som "et godt menneske" skyldes at vi alle sammen bliver "ramt" på vores ømmeste punkt: Jeg ville jo selv blive ligeså forblændet rasende, hvis min bedste ven eller mit barn eller min kone led overlast eller ligefrem blev dræbt.

Hævneren er på en måde et spejlbillede af mig selv - bragt ud i den yderste desperation. Normalt er det muligt, når vi forlader biografen, at ryste den følelsesmæssige accept af hævnen af os, for vi går jo ud i et retssamfund, hvor hævn ikke har sin plads overhovedet. Uanset hvor "forståelig" den kan forekomme, så hører den ingen steder hen. Sådan har det i hvert fald været indtil for nylig. På det seneste er der tilsyneladende sket en ændring i vores opfattelse af forholdet mellem retfærdighed og hævn. Det er blevet mere legitimt offentligt at fremføre "fornuftige" argumenter for hævn. Fra avisernes sædvanlige udhængning af mistænkte med navn og billede er skridtet ikke langt til ophidsede mødre og fædre, der forlanger at få offentliggjort navne og adresser på formodede pædofile, så disse "svin" kan blive straffet – gerne af de selvsamme mødre og fædre i fuld offentlighed.

Konsekvenserne af denne langsomme udskridning i forhold til en gængs retsbevidsthed er svære at overskue, men i hvert fald kan man se, at hævn-motivet på film efterhånden ikke kommenteres mere, for "sådan er det bare"! Lad mig blot nævne to nyere af slagsen: den amerikanske "Gladiator" og den danske "I Kina spiser man hunde". Det er forrygende film, godt håndværk, men et noget betænkeligt "budskab", de diverterer os med. I forbindelse med filmen "The Patriot" er det måske derfor også forståeligt, at heltefiguren og hans motiver ikke for alvor bliver problematiseret. Han vil jo det gode, og filmen er dygtigt lavet, så den bjergtager og bevæger på en måde, så vi mister fokus.

Vi er i South Carolina i året 1776. På sin store plantage lever den tidligere soldat Benjamin Martin et

fredeligt liv med sine mange børn. Han har for alvor lagt sin krigeriske og blodige fortid bag sig. Hans ægteskab ændrede ham, han fik disse dejlige børn, men nu er han blevet enkemand, og han har besluttet at vie sit liv til børnene og deres trivsel. Men rundt omkring mærkes urolighederne. Der lurder et opgør med England. På et stort møde erklærer han, at han ikke vil gå med i en krig (selvom alle mener, at han er uundværlig!). Han vil tage sig af sine børn. Hans ældste søn Gabriel vil imidlertid af sted; han ser krigen som en vigtig og retfærdig sag. Derfor trodser han sin far og drager af sted. Benjamin Martin er en splittet mand, for han ser jo også krigen som en retfærdig sag.

En dag dukker engelske soldater – ledet af den sadistiske oberst Tavington – op på plantagen og truer det dyrebareste, Benjamin Martin har: familien. Dette er dråben... Benjamin beslutter at kæmpe - side om side med sønnen – og han bliver snart leder af en lille oprørsgruppe, og nå ja – så vinder han krigen til sidst!! Som der står i pressemeddelelsen: ”Den tøvende helt erfarer, at den eneste måde, han kan beskytte sin familie på, er ved at kæmpe for den nye nations frihed” Sådan! Soldaten opnår til sidst at fremstå som den ultimative Helt og ikke mindst Fader!

Filmen er desuden ét af ganske få forsøg på filmisk at fremstille den amerikanske uafhængighedskrig mod England. Hele udstyret, beklædningen og opsætningen signalerer også en historisk korrekthed, der imidlertid er yderst betænkelig.

Den figur, helten er tegnet efter, var en temmelig anløben sadistisk guerillakriger, og når vi ser Mel Gibson slagte den ene engelske soldat efter den anden i en frygtelig blodrus (navnlig efter sønnens død), så blegner enhver sympati for denne primitive soldat. Her har vi voldsforherligelse forklædt som patriotisme. Mest betænkelig er billedet af englænderne - fjenden. Filmen har været genstand for en del ophidset drøftelse navnlig i engelske, men dog også i nogle få amerikanske tidsskrifter. Ikke blot oberst Tavington, men stort set hele den engelske hær beskrives som blodtørstig og sadistisk. Ifølge historikere er dette billede aldeles urimeligt; den engelske hær foretog heller ikke de nedbrændinger af gårde og byer, som vises i filmen.

Til gengæld er det påfaldende, hvordan nogle af disse overfald minder om nazisternes overgreb på bl.a. en landsby i Frankrig under Anden Verdenskrig! I det hele taget tegnes englænderne som præ-nazister! Man forstår til fulde englændernes harme. Det eneste, man opnår, konstaterer en engelsk historiker, er, at man derved er med til at ”revidere” historien: Nazisterne var ikke værre, end englænderne var i den amerikanske uafhængighedskrig! Det ironiske er samtidig, at filmens instruktør er tyskeren Roland Emmerich!

Filmen ”The Patriot” kan således udmærket bruges som et lærestykke i, hvordan underholdning er med til at ”skubbe” til vores anstændighed og moralnormer.

Trykt første gang i medietidsskriftet Vision

USA 2000 – Instr.: Roland Emmerich – Manus: Robert Rodat – Medv.: Mel Gibson (Benjamin Martin), Heath Ledger (Gabriel Martin), Joely Richardson (Charlotte Selton), Tchéky Karyo (major Jean Villeneuve), Jason Isaacs (colonel William Tavington), Tom Wilkinson (lord general Cornwallis), Chris Cooper (colonel Burwell), Lisa Brenner (Anne Howard), René Auberjonois (reverend Oliver) – 160 min. – Biografpremiere d. 4/8 2000 og på DVD d. 10/1 2001 – Ulejning: Egmont/Nordisk.

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=788&area=1>

<http://www.philm.dk/Movie/Detail?id=3494>

<https://www.rogerebert.com/reviews/the-patriot-2000>